

Inatsisartunut ilaasortaq
Jørgen Rosbach, Demokraatit
/Maani

30-09-2025
Sagsnr. 2025 - 19828

WTO pillugu § 37 naapertorlugu apeqqut nr. 165-imut akissut

Asasara Jørgen Rosbach,

P. O. box 1601
3900 Nuuk
Tel. (+299) 34 50 00
E-mail: isiin@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Inatsisartut suleriaasianni § 37, imm. 1 naapertorlugu WTO pillugu tulluuttut
Naalakkersuisunut apeqquteqarputit.

Apeqqutit ataani akineqarput.

**1. Naalakkersuisut pilersaaruteqarnerpat suliniutigissallugu Nunat
tamalaat niueqatigiinnikkut suliniaqatigiiffiannut (WTO)
ilaasortanngornissamik qinnuteqassallutik**

WTO-mi ilaasortanngorsinnaaneq Naalakkersuisut aallarniutaasumik massakkut
misissorpaat. Ilaasortanngorniarnep ingerlasarnera pillugu WTO-p allatseqarfia
oqaloqatigaarput. Danmarkimi Udenrigsministeriaqarfik aamma
oqaloqatigaarput, Savalimmiormiullu misilittagaasa ilinniarfiginissaat
siunertaralugu taakkua attaviginikuullutigit.

Naalagaaffiit kiisalu akitsuuseriveqarfiit imminnut aquttut WTO-mi
ilaasortaaapput. Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat akitsuuseriviummata
imminnut aquttut, nunatut nammineq ilaasortaanissaat naleqquppoq.
Savalimmiormiut ilaasortaanissaatitaanerit pillugu aalajangeeqqammerneq
patsisaalluni tamanna soqutinarluinnarpoq.

Naatsumik oqaatigalugu WTO nunat akornanni kattuffiuvoq 166-inik
ilaasortalik, nunarsuarmi niueqatigiinnermut 98 procentit sinnerlugit
malittarisassiuussisoq. Nioqqutinik niuernernut, sullissinernut,
pisinnaatitaaffinnullu tigussaangitsunut WTO malittarisassiuussisarpog.
Nunarsuarmi niueqatigiinneq aporfeqarani ingerlanneqarsinnaanissaa WTO-mi
malittarisassat annertuutigit qulakkeertarpaat. Tassani akitsuuserinermi akigitat
qaffasinnerpaaffissaattut isumaqatiginninniutigineqarsimasumut

pituttorsimammata, niueqatigiillu akornanni
kinaassusersiortoqarsinnaasannginnera assersuutissaavoq.

WTO aaqqiagiinnngissutini iluarsiinissamut aamma periarfissaqarpoq, tassanilu issiatitat aamma suliassanngortitanik suliaqartartut 'nunat tamalaat assigiinnngitsut akornanni niuernermini eqqartuussivittut' inissisimanermikkut annerpaamik ilisimaneqarlutik. Suliassanngortitanilli suliaqartartuni ilaasortassanik nutaanik toqqaanissami ilaasortat isumaqatigiissinnaasimanngimmata, suliassanngortitanik suliaqartartut massakkut ingerlanngillat.

WTO ilungersunartumik inissisimammat aamma oqaatigineqartariaqarpoq. Amerikkarmiut akitsuusiineri nutaat piinnarnagit, aammali isumaqatiginninniarnert ukiorpassuarni naammassiuminaatsinneqartarneri pillugit. Taamaakkaluartoq taamaalilluni WTO pingaaruteqanngitsutut, aaqqiussuussisimanerluunniit atorunnaassasoq nalilerneqanngilaq. WTO naapittarfittut pingaarutilittut suli ingerlavoq, aalisarnermullu tapiissutit pillugit isumaqatigiissut nutaaq aamma atuutileqqammerluni.

WTO-mi pingaarutilik, arajutsineqakkajuttorli tassaavoq, nunanit sinniisut naapillutik qulequttat aalajangersimasut pillugit ulluinnarni ataatsimiittarneri. Tassani assersuutigalugu suliniutit nutaat ilaasortat nalunaarutigisarpaat, taamaalillunilu isertuaatsuuneq pilersittarlugu. Ilaasortaanermut, alaatsinaattuunermut kiisalu ilaasortanngorniarnermik suliamut Kalaallit Nunaata WTO-mut akiliutissaa massakkut CHF 30.000-iuvoq (imaappoq 240.000 dk koruunit missaat). Nunat nunarsuarmi niuernerminut peqataanerisa annertussussaa malillugu akiliutissaaq annertussusilerneqartarpoq. Akiliuteqartarnikkut nunat WTO-p allatseqarfianit ikiorneqarnissaminut pisinnaatitaaffeqartarput, soorluttaaq teknikkimut tunngasunik sungiusarnernut/ilinniartitsineranut peqataasinnaasartut.

**a. WTO-mi ilaasortaanerup sunik pitsaaquteqarsinnaanera
Naalakkersuisut naatsorsuutigaat?**

Naalakkersuisut nalilerpaat, Kalaallit Nunaat WTO-mi namminneerluni ilaasortaaguni tamanna Kalaallit Nunaat **niuernermini, aningaasaliinermilu suleqatigissallugu pilerinarnerussasoq.**

Siullertut pissutigalugu ilaasortanngorniarnernut ingerlanera Kalaallit Nunaata misissoreermagu, taamaalillunilu niuernermini suleqatissaammat ilaatigut **isertuaatsoq.** Kisianni aamma ilaasortaanermini **WTO-mi malittarisassat** Kalaallit Nunaata malikkai, nunarsuarmioqatinut oqariartuutigineqassammat.

Nammineq ilaasortaanermi, **Kalaallit Nunaata niuernermi inissisimaneranut qularneq aamma qularnarunnaarsissavaa**. Danmarkip ilaasortaaneratigut Kalaallit Nunaat WTO-mut ilaasortaavoq. Danmarkilli niuernermi piginnaatitaanini EU-mit isumagisassanngortinnikuummagu, Kalaallit Nunaallu EU-mut ilaasortaanngimmat tamanna nunani allanit paasiuminaassinnaasarpoq.

Taassuma saniatigut nammineerluni ilaasortaaneg **ersarissuunerunermik, attaveqarnerunermillu** pilersitsissaaq, tamannalu Kalaallit Nunaata nunarsuarmini niuernermi suleqatiginissaanut **periarfissanik nutaanik** ammaassisinnaassalluni.

Niuernermi, aningaasaliinernilu suleqat pilerinartog malittarisassanik malinnittoq pillugu:

Ilaasortanngorniarnermi ingerlataq aallartippat ilumoortuuneq, piginnaasaqarnerlu avammut oqariartuutigineqartarpoq. Tamatumani nunarsuarmini nunat amerlanerpaat WTO-mut ilaasortaammata eqqarsaatigineqassaaq. Kalaallit Nunaat ilaasortanngorpat, imaluunniit ilaasortanngorniarneg aallartinneqarpat Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni niuernermi inissisimanera, malittarisassat aamma suleriaatsit Naalakkersuisut ukkatarigaat, taakkualu WTO-mi ammasumik oqallisigineqarnissaannut piareersimasut avammut oqariartuutigineqassaaq. Tamanna niuernermi suleqatigisanit, aningaasaliisinnaasuniillu iluaqutitut isigineqarsinnaavoq, soorluttaq killilersugaanngitsumik niueqatigiinnissaq pillugu nunanut (aamma/imaluunniit akitsuuserivinnut) allanut isumaqatiginninnialersinnaalernissamik ammaassissasog nalilerneqartoq.

Kalaallit Nunaata inissisimaneranut nalornineq pillugu:

Kalaallit Nunaat qanog inissisimanersog nunanit allanit paasiuminaassinnaavoq. Assersuutigalugu WTO-mut nunat ilaasortaasut pillugit nunap assinga iserfigigaanni Kalaallit Nunaat qasertumik qalipaateqarpoq; imaappog WTO-mut ilaasortaanngitsugut. Ilaasortanngornikkut nunat allat nalornigunnaassapput.

Ersarissuuneq, peqataanerlu pillugit:

WTO-mi ilaasortaaneg allatut aamma ersarissisitsisarpoq. Ilaasortanngorniarnermi suliaq Kalaallit Nunaata aallartiinnaraa WTO-p nittartagaani qilapaat qasertuujunnaarluni sungaartunngussaaq.

Ilaasortanngorniarneg aallartippat Kalaallit Nunaat ukkatarineqalissaaq. WTO 166-inik ilaasortaarpoq, ilaasortanngornissatsinnillu qinnuteqarutta taakkua akuersisussaammata, qinnuteqarutta taakkua takusussaallugu. Taamaattumik Kalaallit Nunaata WTO-mi ilaasortanngornissamik kissaateqarnera pillugu

nunani allani sinniisut pisortatigoortumik aamma pisortatiguunngitsumik ataatsimiittassapput, tassanilu Kalaallit Nunaata niuernermi politikkkia eqqartorneqassaaq, nunanillu allanik suleqatigiinnissami periarfissaqalersinnaalluni imaluunniit isumaqatiginninniartoqarsinnaalissalluni.

Ilaasortanngorniarnep kingunerisaanik, Kalaallit Nunaata niuernermi suleqatigineqarsinnaanera pillugu tusagassiorfiit Kalaallit Nunaat aamma soqutigilissavaat. Piffissami kingullermi isumannaallisaanermik politikkitigut Kalaallit Nunaat suleqatigisanit soqutigineqareerpoq, WTO-mulli atatillugu soqutigineqarneq niuernermit – nunarsuarmi niueqatigiinnermi suleqatitut – tunngassuteqassalluni.

Inatsisitigut pisinnaatitaaffiit pillugit

WTO-mi ilaasortaagaanni, Kalaallit Nunaallu ajoquserussanngorlugu ilaasortaamat malittarisassanik unioqqutitillugu, aqqiagiinnngissutinik suliaasanngortitanik suliaqartatut aqqutigissallugit periarfissaqassaaq. Tamanna angutinnagu aqqiissutissaq pillugu Kalaallit Nunaat ilaasortaasumik oqaloqatiginninnissaminut periarfissaqarpoq.

b. WTO-mi ilaasortaanerup sunik ajoquteqarsinnaanera Naalakkersuisut naatsorsuutigaat?

Danmarkip WTO-mi ilaasortaaneratigut Kalaallit Nunaat ilaasortaareerpat, WTO-mi malittarisassanik malinnittussaatitaanermut nammineq ilaasortaaneq allannguaviannilaq. Kisianni massakut Kalaallit Nunaat WTO-mi ilaasortatut isigineqanngilaq. Assersuutigalugu Kalaallit Nunaata niuernermi politikkitigut malittarisassai ilaasortanit allanit misissuataarneqarsinnaatillugit, ”niuernermi politikkip misissuataarneqarnissaanut” Kalaallit Nunaat aggersarneqarneq ajorpoq. Kalaallit Nunaat WTO-mi akitsuuserinnermut aamma skemaqanngilaq. Aqqiagiinnngissutsimik oqallisiginninnermut Kalaallit Nunaat aamma peqataanikuunngisaannarpoq.

Taamaattumik nammineq ilaasortaanermi Kalaallit Nunaata malittarisassat tamaasa naammassissusaassagunigit, **Kalaallit Nunaata niuernermi kiffaanngissuseqarnera annikillisusaassammat** tamanna ajoqutitarisinnaavaa. Uanili erseqqissaatigineqassaaq, **WTO-p malittarisassat atortuutinneq ajormagit.**

Imatut pisoqartarpoq, soorlu ilaasortaqaq alla Kalaallit Nunaanni niuernermi akimmiffimmik nalaatsissaguni ilaasortaqaq oqaloqatiginnilluni aallartissaaq, Kalaallit Nunaatalu ilaasortamut tassunga pitsaasumik niueqateqarnissani qulakkeerumallugu malittarisassanik pineqartunik allannguinnissaminut

nammineq soqutiginnissasoq ilimanarluni. Kalaallit Nunaatali malittarisassat allanngortikkusassanngippagit, suliaq aaqqiagiinnngissutsinik aaqqiiniartartunut ingerlateqqinneqarsinnaavoq. Suliassanngortitsisoq ajugaanngippat, Kalaallit Nunaat malittarisassaminik allannguinnissanut pinngitsaalineqarsinnaanngilaq. Tassani naalagaaffiit innuttanut pisussaaffii nalaanneqartarput. Ilaasortaq naalagaaffiuvoq (imaluunniit akitsuuseriviuvoq) namminersortoq, malittarisassaminik nammineq akuersisartoq. Illuatungiliinertut Kalaallit Nunaat pillaatitut akitsuutinik akileeqquneqarsinnaavoq. Illuatungaani niuernermini akimmiffimmik ilaasortat allat peersitserusunngippata, niuernermini akimmiffiup peerneqarnissanut Kalaallit Nunaata ilaasortat allat aamma pinngitsaalisinnaassanngilai. Pisulli amerlanersaanni aaqqiagiinnngissutsinik suliassanngortitanik suliaqartartut aalajangiineri ilaasortaasut malittarpaat. Taamaattumik imak oqaatigineqarsinnaavoq, naalagaaffiit innuttanut pisussaaffii pillugit isumaqatigiilluni aalajangersakkat Kalaallit Nunaata atsiussavai, atortuutinneqarnerili illugiilluni ilaasortat akornanni pissalluni – soorlu niuernermini pissutsit ilaasortat marluk akornanni pissasut.

Nammineq ilaasortaanermi ajoqutaasinnaasoq alla tassaavoq, **inatsisigut aamma suleriaasigut WTO-mi malittarisassanut naapertuutsinniassagutsigit** tamanna suliassaammat aannertoq, tassanilu akitsuuserinnermut aamma akileraarutitut suliassaqaarfik, tapiissuteqartariaatsillu nalilersorneqartussaassallutik. Kisianni imaanngilaq ilaasortanngorniarneq aallartinneqarsinnaassanngitsoq. Tamanna Kalaallit Nunaata piffissaq atugassamisut naliligaa malillugu suliassaavoq ukiualunni suliarineqartussaq. Ilaasortanngorniarneq ilaasortanut allanut isumaqatiginninniarnerrullunilu oqaloqateqarneruvoq.

WTO-mi attuumassuteqartunik ataatsimeeqataasarnissaq siunertaralugu Genève-miisitsinissaq kissaatigineqassappat, **ilaasortaassagaanni** tamanna **isumalluutiniq qaavatigut** aamma atuiffiussaaq.

2. Naalakkersuisut WHO-mut ilaasortanngorsinnaanermut pilersaarummik piviusorsioqarumik pingaarnersuukkamik saqqummiusserusunnerpat?

Ilaasortanngorniarnermi suliaq qanoq siviisutigissanersooq nalilerneqarsinnaanngilaq. Sivikinnerpaamik ilaasortanngorniarneq ukiunik pingasungajannik siviisussuseqarpoq, siviisunerpaarluni ukiut 15-it sinnerlugit siviisussuseqarluni.

Ilaasortanngorniarneq aallartippat, Kalaallit Nunaata suliassaqaarfinnut inatsisiminik imaluunniit suleriaatsimik allannguissanersooq – suliaq

ingerlateqqinneqarnissaani suliaasaqarfinnik aamma tigusassaqaqarnersoq qulaajarneqassaaq. Tamanna suliaq qanoq sivisutigisumik suliarineqarnissaanut soorunalimi allannguissaaq.

3. Naalakkersuisut oqaluuserisamut soqutiginaatilinnik allanik paasissutissiisinnaanerlutik?

Ilaasortanngorniarnepup ingerlanera:

Ilaasortanngorniarnepup pillugu Naalakkersuisut WTO-p allatseqarfia oqaloqatigaat. Ilaasortanngornissamik qinnuteqassallutik Naalakkersuisut aalajangissappata, tamanna Danmarkimi naalakkersuisunit akuerineqassaaq. WTO-mut pisortatigoortumik qinnuteqarneq Danmarkimi Udenrigsministeria aqutugalugu pissaaq. Suleriaaseq tamanna Savalimmiormiut aamma atornikuuaat.

Kalaallit Nunaata iliuuserisinnaasai allat:

WTO-mi "Alaatsinaattutut" inissinnissaminnik Naalakkersuisut qinnuteqarsinnaapput. Alaatsinaattutut inissinnissamik qinnuteqaraanni aningaasaqarnermut, niuernermullu tungasut allaaserissallugit pisussaaffinngortarpoq. Ukiut tulluittut tallimat ingerlanerini ilaasortanngorniarnepup aallartinneqarnissaa aamma pisussaaffinngortarpoq. Ilaasortanngorniarnissamut suliaq aallartinneqanngikkaluartoq tamanna qaavatiqut aningaasartuutaassammat, periarfissaq taanna Naalakkersuisut anguniangilaat.

Kalaallit Nunaata nammineq ilaasortanngorniarnissaminut nukiit atornagit, Danmarkip WTO-mi ilaasortaanerani ilaaginnarnissaminik Udenrigsministeriaqarfinnut noqqaassutigisinnaavaa. Kalaallit Nunaanni pisumut nallersuunneqarsinnaallutik naalagaaffiup killingata iluaniittut allat periarfissaq taanna atornikuuaat. Periarfissaq taanna Naalakkersuisut anguniangilaat, periarfissaavorli.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Naaja H. Nathanielsen

Naaja H. Nathanielsen

Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut, Nukissiutinut, Inatsisit
Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq